

SONBAHARIN SON ÖĞLEDEN SONRASI* SÂDİK ÇÛBEK**

Çev. Nurgül KINA***

Isıtmayan güneş ışığını ve nemini, sonbaharın öğleden sonrasında yan olarak kapının camlarının arkasından, sınıfın alacalı, sarı renkli çizik masa ve sıralarının; öğrencilerin gri, kalın elbiselerinin üzerine yansıtıyordu. Hatta soğuk ve yakıcı rüzgârın, caddeki çınar ağaçlarının koyu sarı yapraklarını ve komşunun büyük bahçesindeki gül ağacını birer birer koparıp, havaya saçmaya birazcık olsun gücü yoktu.

Öğrenciler korkmuş, tokatlanmış ince ve çatlak yüzleriyle birbirlerinin arkasına oturmuşlardı. Korkak ve meraklı gözlerle öğretmene bakıyorlardı. Yüzlerinin mimarisi yarım kalmıştı; babaları gibi görünmeleri ve tamamlanmaları için, hâlâ yaratıcının onarımına ihtiyaçları vardı...

...Kesinlikle onların vücutlarını yetenekli bir heykeltıraş yapmıştı. O heykeltıraş, birinin onları atölyeden dışarı götürüp; insanların görmesi için sergilenmesine bile izin vermiyordu. Çünkü onun için her şeyden öncelikli olan şey, onun yeteneksiz olduğunu gösterip; adını kötüye çıkartmalarıydı. Sanki burunlarının yerlerinin değiştirilmesi ya da yüzlerindeki çizgilerin ortaya çıkartılması gibi bir şey gerekiyordu. Bakışları, anlamsız ve ışıksızdı. Hatta onlar insandan çok, köpek yavrusuna benziyorlardı. Yüzlerinde bazı şeyler eksikti.

Sınıfın arka tarafında üç sıra boştu. Onların üstünü tebeşir tozu ve toprak kaplamıştı. Bir İran haritası ve dişleri birbirinin üstüne yapışmış; çirkin ve düzensiz kemiklerle kaplanmış, insanoğlu iskeletinin renkli bir resmi vardı. Gözleri, kafatasının içindeki karanlık ve sonsuz iki yuvarlak kuyu gibiydi. Öğrencilerin yazı yazabilmeleri için, bir uçtan diğer bir uca eski bir kara tahta asılmıştı. Buruşturulmuş bir miktar kâğıt, bir avuç dolusu tebeşir ve tahtadaki kabından çıkmış, bir telle bağlanmış olan keçeden bir tahta silgisi vardı. Sınıfın köşesine, küçük çöp sepetinin bitişiğine, ufalanmış kâğıt dolusu çöp dökülmüştü. Yuvarlak burnuyla, beyaz sakalıyla, acımasız ve merhametsiz gözleriyle, insanoğlu resmine benziyordu; göğsü sırma apoletlerle ve madalyalarla doluydu. Muhtemelen, bu rozetleri kendi kendine vermişti; tahtanın üstündeki resim çerçevesinde korkuluk gibi duruyordu ve öğrencilere imâlî imâlî bakıyordu.

Öğretmen masası, diğer masalardan daha yüksekti. Masanın üstünde, öğrencilerin isimlerinin yazıldığı büyük bir yoklama defteri vardı. Kristal bir vazunun

* Bu yazı, Sâdık Çûbek'in Ba'd Ez Zohr-i Âhir-i Pâyîz (Sonbaharın Son Öğleden Sonrası) adlı öyküsü, Sâdık Çûbek'in Heymeşebbâzî (Kukla Oyunu), (İntişârât-i Câvidân, Tahran 1347 hş.,3.baskı) adlı eserinin 199-221 sayfaları ile Nimet Yıldırım'ın, Mutûn-i Mu'âsir-i Fârsî, (Erzurum 2011) adlı kitabının 49-56. sayfaları arasında yer almaktadır.

** Sâdık Çûbek, (1295-1367 hş./ 1916-1988 m.) Modern İran edebiyatının tanınmış romancı ve hikâyecilerindendir.

*** Tahran Üniversitesi, Edebî ve İnsanı Bilimler Fakültesi, Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doktora Öğrencisi,

içinde, sararıp solmuş iki tane nergisin olduğu görülüyordu ve bir mürekkep şişesi de masanın üzerindeydi. Şişe, farası ve maşası olan bir kömür sobası, sınıfın içini dumana boğuyordu. Burası üçüncü sınıftı.

Öğretmen ders anlatıyordu, aynı zamanda da parmaklarının arasında, kenarları lekeli ve parçalanmış olan cetveli çeviriyordu. Birdenbire, onu başparmağında ve avucunun içinde tutup baktı; her iki elini de açarak kıraat' ile şöyle dedi:

"İkinci rekatda şükür ettikten ve sureyi okuduktan sonra, iki avucumuzu açıp bu duayı okuyoruz. Rabbenâ âtina fid'dünyâ haseneten. (Allah'ım! Bize dünyada iyilik ve güzellik, ahirette de iyilik, güzellik ver.) Ve buna, Kunut duası derler. Bundan başka, insanların namazda okuduğu diğer dualar da vardır. Bu dualardan birisi de; Rabbenâğfir lenâ zunûbenâ ve isrâfenâ fi emrinâ ve sebbit egdemenâ vensurnâ alel kavmi'l kâfirîn'dir. (Rabbimiz! Bizim günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlıklarımızı bağışla ve (Savaşta) ayaklarımızı sabit kıl (bize dayanıklılık ver) ve kâfirlere karşı bize yardım et.) Ama sizin bunu öğrenmenize gerek yoktur. Kitabımızda yazanı öğrenmeniz yeterlidir. Sonra, birinci rekatda rükû ve secde..."

Fakat birdenbire konuşmasını yarıda kesti; ellerini aynı şekilde yüzünün tam karşısında açarak, kaskatı kesilmiş heykel gibi durdu. Bir anda, çok öfkeli bir şekilde Asgar Sepûryân'ın oturduğu yere dikkatlice baktı. Asgar, sokağa bakıyordu ve öğretmenin öfkeli bakışının farkında değildi; ama sınıfın sessizliği ve öğretmenin ders anlatmayı bırakması Asgar'ın kulağına gelince, onu kendine getirdi. Birdenbire, yüzünü hızlı bir şekilde sokaktan sınıfa doğru çevirdi. Öğrencilerin ona doğru baktıklarını gördü. Hepsi, korku dolu gözlerini ve kınayıcı bakışlarını ona doğru dikmişlerdi.

Öğretmen, yavaş yavaş ellerini yüzünden çekti ve cetveli diğer elinden yardım almadan, parmaklarının arasından dışarı çıkarttı ve avucunun içinde sınıksız tutarak, gür sesiyle bağırdı:

"Hey dana Sepûryân! Hey it oğlu it! Nereye daldın? Nereye bakıyordun? Ben bunları yarın mahşer gününde, topal eşek gibi çamurun içinde kalmayasınız diye sizin için anlatıyorum. Boynu kırılmalı, başına toprak dökülsün. Kendisi de biliyor, ben onun için açıklıyorum; o ise, sokağa bakıyor. Sokakta Cenâb-ı Allah'tan daha üstün olan ne vardı? Bence, havaya fil atıyorlardı², öyle mi? Yüzüne bak vidanjör gibisin. Bu yıl dördüncü sınıfa iyi geçtin. Evet, sen ölesin; yarın burada öne çıkıp namazı başından sonuna kadar kılacaksın. Eğer bir kelimeyi önünde ve sonunda hatalı okursan, senin tırnaklarını çekerim."

Cetveli, havada dimdik ve tehdit edici bir şekilde tutarak Asgar'a doğru salladı. Sanki havayı dövüyordu. Mikroskop gibi kalın çerçeveli gözlüklerin altında, gözleri öfkeden horoz gibi büyüyüp kızarmıştı ve zulüm edici bir şekilde parlıyordu. Yüzünün ve alınının kırışıklıkları dalgalanıyordu.

Ama Asgar'ın yüzüne iyice bakınca, birdenbire onun için üzüldü. Asgar'ın ilkokul çocuklarının hepsinden daha zavallı ve çaresiz olduğu görülüyordu. Asgar'ın annesinin evlerde çamaşır yıkadığını; kendisine, Asgar'a ve diğer iki küçük kıza baktığını hatırladı. Asgar üçüncü sınıfa başladıktan birkaç gün sonra öğretmen, öğrencilere izin verdiği aynı günün öğleninde eve gitmek istiyordu. Okul kapısının önünde çokta yaşlı görünmeyen çarşafli bir bayan, öğretmenin karşısına çıkıp şöyle dedi:

“Beyefendi! Size kurban olayım, çocuğum olan bu Asgar'ın babası yoktur. Bir ay önce babası caddeyi süpürürken arabanın altında kaldı. Sizlere ömür. Asgar yaramazdır; cocuktur. Size kurban olayım. Asgar'a bir şey yapın da, dersine çalışsın. Sevaptır. Size verebileceğim bir şey yok; ama her türlü işinizi yaparım. Sizin için çamaşır yıkarım. Lütfen, onunla ilgilenin de ders çalışsın. Boş boş konuşup, dersine çalışmadığı zaman onu tırnakları dökülünceye kadar dövün. O, senin kölendir. Ben de sizin hizmetçinizim. O, sizden çok memnun. Siz bir iş verin de, bu birazcık olsun okumayı, yazmayı öğrensın.”

Sonra, eğilip ayağını öpmüştü. Öğretmen şimdi Asgar'a bakarken, Asgar'ın annesinin ona söylediği her şeyi hatırlayıp; onun için üzölmüştü.

Sınıf sustu; hep bir ağızdan konuşan öğrencilerin kendi aralarındaki sürekli olan fısıltıları kesildi. Öğrencilerin hepsi, suçsuz görünmeye çalışıyordu. Hiç kimse nefes almıyordu.

Asgar hızlı bir şekilde kendine geldi. Kalbi küt küt atıyordu. Dili, damağı kurumuştü. Öğrencilerin hepsi ve sınıf, başının etrafında dönüyordu. (Başı dönmeye başlamıştı.) Hemen kendi kendine şöyle düşündü: *“Allah'ım! Şimdi öğretmen beni dövecek.”* O an, utanarak ve korkarak başını öne eğdi. Buz gibi olmuş ve mürekkebe bulaşmış ellerini sımsıkı sıktı.

Yine öğretmenin sesi yükseldi:

“Eğer bir daha dersle ilgilenmediğini görürsem, seni kafandan tutup öyle bir çarparım ki; beynin burnundan dışarı çıkar. Boynu kırılması hayvan!”

Asgar aynı şekilde, başını yine öne eğmişti. Çocukların tamamının, özellikle arasının kötü olduğu Feridun'un ona baktığını hissetti. Gözlerini yukarı doğru kaldırarak baktı. Öğretmenden korkmayan, çok rahat bir şekilde vücudunu sıranın üstüne koyan; yuvarlak beyaz yüzüne, güzel ve iri gözlerine kirpiklerinin gölgesinin tek tek düştüğü Feridun'u gördü. Onun yüzüne dik dik ve ters ters baktı. Feridun, Asgar'la göz göze geldiğinde dilini çıkardı; kaşlarını yukarı kaldırdı; gözlerini döndürdü ve ona ağzını eğip sonra da hızlı bir şekilde dönerek, hiç bir şey yapmamış gibi önüne baktı.

Asgar'ın canı sıkıldı; ama hiçbir şey yapamıyordu. Feridun, sınıfın gonca gülüydü. O ilkokulun, öğrencilerinin hepsinden daha çok göze çarpıyordu. Okula arabayla geliyordu ve arabayla dönüyordu. Sabahleyin ikinci teneffüste evlerindeki uşak,

ona lastikli tıpası olan şerbet şişesi getiriyordu. O, şerbeti içiyor ve arkadaşlarına da ikram ediyordu. Öğretmen hiçbir zaman onunla kavga etmiyordu. Cildi çok beyazdı ve elleri her zaman tertemizdi. Tırnaklarında asla kir olmazdı. Saçını kökünden kesmesin diye, okul müdüründen özel bir izni vardı. Her zaman kafasında bir miktar yumuşacık, ipek gibi saç olurdu. Bunlar Feridun'un, Asgar'dan daha üstün olduğu şeylerdi ve bunların her biri Asgar'da korku ve zavallılığı ortaya çıkartmıştı.

Asgar kendi kendine şöyle düşünüyordu:

"Eğer doğru diyorsan, bizzat bu Feridun'a bir şey söyle. O, ağzını eğiıyor. Herkes bana ağzını eğdiğini gördü. Acaba ben o na ne yaptım? Allah'ım! Keşke ben bu Feridun'un yerinde olsaydım. Onların evine gidip, ona ders anlatan ve arabalarına binen öğretmen beydir. İç yağlı hurmalı ve badem içli tatlı pilavı Feridun yiyor. O gün canım ninemin mendilinde getirip yediğimiz pilav, aynı o pilav gibiydi; içinde de bir tavuk boynu vardı. O gece, Tacir'in evinde karısı öldüğü için dağıtılan iç yağlı, kıymalı yemekten yedik. Oranın görevlileri, bizi beşer beşer bahçe avlusuna oturtular ve yuvarlak bir tepsinin içine pilavı koyup getirdiler. Ben, canım ninem, Kur'ân okuyan bir hafız, bir yoksul ve iki kör kişi hepimiz tepsinin etrafında oturduk. Kur'ân okuyan kişi beni oradan kaldırmak istiyordu ve görevlilere şöyle diyordu: "Biz altı kişiyiz, bu çocuk fazla." O anda, körler de bizi görenlerin yanında oturtmayın. Biz aciziz, bizim yanımıza körleri oturtun diye bağırıldılar. Yemek yedikten sonra, canım ninem yavaşça ayağa kalktı ve tencere almak için eve gitti. Tencereyi getirdi. Görevliler, orada ninemle kavga edip onu dövdüler. Elim sokak kapısının arasına sıkıştı. En sonunda, tenceredeki yemeği ikiye bölüp eve götürdük. Ertesi gün öğle yemeğini yedik. Tencerenin içi bir butla doluydu. Canım ninem, çok olan eti ekmeğin üzerine salladı; Asiye ve Zehra yediler. Ben de kemikteki etin kalanını şiş ile çıkartıp yedim."

İkinci secdeden sonra oturup teşehhüd okuyorlardı. (Öğretmen) Yani teşehhüd, insanın Allah'ın ve resulünün birliğine inanması ve bunu yenilemesidir. Teşehhüd şu şekildedir: *"Eşhedu en lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh."* (Şahitlik ederim ki, Allah'tan başka kulluğa layık bir ilâh yoktur. O, tektir ve ortağı yoktur.) (Asgar) Sonra eve gidip, kal'ebeğîrî³ oyunu oynamayı umuyorduk. Gece ay ışığı vardı; yaz mevsimi ne güzel. Okulu falan boşvermek, ne güzel. Ateş ocağının yanı başında, o kadar çok lîs pes lîs bâzî⁴ ve kâbbâzî⁵ oynadık. (Öğretmen) *"Ve eşhedu enne Muhammeden abdûhü ve resûlü."* (Ve yine Hz. Muhammed'in Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şahitlik ederim.) (Asgar) O gün, bütün şansızlıklar Ali'yi buldu. Ona belki bir, belki iki eşek getirdi; ya da bir eşek, iki kuş getirdi. Ne kadar keçi varsa getirdi. Meş Resûl (Meşhed'li Resûl) Ali ile çok dalga geçti. Keşke şimdi olsaydı da birlikte oyun oynasaydık. (Öğretmen) *"Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ ali Muhammed."* (Allah'ım! Hz. Muhammed'e ve ailesine rahmet eyle.) (Asgar) Gidelim, zavallı Ali'nin ve köpek elli Taki'nin eline bakalım. Onlar, yine o günkü gibi bir şey okuyorlardı. Kalın banknotları birbirlerinin önüne atıyorlardı. Yaz çok güzeldi. Meş Resûl ile birlikte baba ve oğlun yattığı ŞâhAbdol'azîm'e⁶ gittik. (Öğretmen) *"Ve teşehhüdden sonra ayağa kalkıp üçüncü rekata başlıyorlar."* (Asgar) Meş Resûl ile birlikte, o büyük kulenin içinde; Serâc'ol-molk Bağ'ında' yoğurtla birlikte ekmek ve kebab yedik. Niçin insanlar, Meş Resûl'e kötü

diyorlar? Neden Taki beni görünce küçümsüyor? Acaba, Meş Resûl bana ne yaptı ki? (Bana karşı iyi davranıyor.) Beni öpüyor. Nazımı çekiyor. İkindiden sonra tozlu arabaya bindiğimizde, şehre ulaştınca bana beş tümen verir. Eğer artık bundan sonra Taki bana kötü söz söylerse, onu Meş Resûl'e söyleyeceğim. Onu parçalasın. Meş Resûl ondan daha eli maşalı biri. O, fırıncının çırağı olarak çalışıyor. Bu defa Taki evlerine ekmek almaya geldiği zaman; Meş Resûl'e, onu biraz oyalamasını ve ona kötü, iğneli sözlerden söylemesini isteyeceğim. (Öğretmen) Ve üçüncü rekatda şükürden ve sureden sonra üç defa *"Sübhânullâhi velhamdülillâhi ve lâ ilâhe illallahü vallâhü ekber!"* (Ben Allah'ı tesbih ederim, hamd Allah'adır; Allah'tan başka ilah yoktur ve Allah en büyük olandır!) derler. (Asgar) Bundan sonra Taki, Seyyid Abbas'ın ve Recep Ali'nin yanında, Resûl testisini Asgar'ın şadırvanın önüne bırakıyor demeye cesaret edemesin. Çocuklar da Taki'nin dediklerine, kahkaha ile gülemesin. O zaman Seyyid Abbas, cebinden hormâlû⁸ çıkarıp; eğer bana bir öpücük verirsen, ben de sana hormâlûnun hepsini veriririm derse, ben istemiyorum. Eğer Feridun, Meş Resûl'ün benle o işleri yaptığını anlasa... Keşke artık okula gitmesem. Yarın okula gitmeyeceğim. Ben namaz kılmayı bilmiyorum. O an, Feridun da bana gülecek ve ağzını eğecek. Ben onların önünde durup, namaz kılmaya utanıyorum. Başımı mühre koymak istediğim zaman, yer çıplaktır. Sabahleyin evden çıkıp, kitaplarımı yanımda götüreceğim. O uzun sokağı geçmek için, yol yok. O evlerin arkasında, çocuklarla yazı-tura oynuyorum. Kâsım'ı yendim. Ama eğer Rıza olsa, o kazanır. O, bu konuda çok bilgilidir. O zaman Meş Resûl'e, okula gidip müdür yardımcısına *"Asgar hastaydı, dün okula gelemedi."* demesini söyleyeceğim. Canım ninem, bilmeyecek. Rıza, daha akıllıdır.

Sonra parmağını burnuna soktu ve burnunu kurcaladı. Burnunun kenarına yapışmış, kurumuş bir toprak sümüğü tırnağıyla dışarıya çıkarttı; elini sıranın altına götürdü ve kurumuş olan sümüğü parmaklarının arasında ovuşturdu. Fakat birdenbire elinden yere düşürdü ve üzüldü.

Bu sırada, yine isteksiz bir şekilde; yavaşça başını sokağa doğru çevirdi. İnsanlara, faytonlara, sırtlarında yük eşyası olan eşeklere ve kasabın çengelinde asılı olan et yığınlarına baktı. O da özgür olmayı ve onlar gibi canının istediği yere gitmek istiyordu.

Kasap dükkânının yanı başına bir kadın oturmuştu ve önünde beyaz bir bohça vardı. Kendini çizgili, namaz örtüsüne sarmıştı. Dükkânın yanında çömelmişti. Asgar'ın gözü ona takılıp kaldı. Tam da, annesinin bu kadına benzediğini fark etti. Onun da, bu kadın gibi çizgili bir namaz örtüsü vardı. Fakat onu yukarıdan görünce, o anda annesi için çok üzüldü. Hiçbir zaman, annesini yukarıdan bu şekilde görmemişti. Yukarıdan annesi çok düşkün ve hakîr göründü. Yanından geçen adamlar ona aldırış bile etmiyorlardı ve Asgar bu adamlardan hoşlanmıyordu. Hiç kimse, annesine benzeyen o kadına değer vermiyordu. *"Eğer Feridun kasap dükkânının önünde oturan kadının canım ninem olduğunu bilse, ne söyler? Öğretmen Bey, canım ninemi tanıyor. O gün okulun önünde, ninemle konuşuyordu. Kâsım, o benim nineciğimdir; Kâsım bizzat kendisidir."*

Birdenbire, ağzının tadının değiştiğini hissetti. Dişlerinin arasında fazla olan bir şey, dışarı çıkmış gibiydi. Dişleriyle sorduğu bir parça kokuşmuş et, dişlerinin arasından çıktı. Eti, dişlerinin arasında ezip tadına baktı. Kokuşmuş işkembenin ve taze, tuzlu kanın tadını veriyordu. Önceki gece işkembe yediğini hatırladı. Yarın gece, yine işkembe yemeği sıralarının olduğu aklına geldi. Haftada iki gece, işkembe yiyorlardı.

Ondan sonraki akşamlarda, ekmek ve pancar yiyorlardı. İşkembe satıcısının sesi duyulduğunda, annesi ayağa kalkıyordu. Tencereyi alıp sokak kapısının önüne çıkıyordu. Asgar, Asiye ve Zehra da onun peşinden gidiyorlardı. İşkembe satıcısı kazanı yere koyuyordu ve sonra bakırdan beyaz bir tepsiyi, kazanın üstünden alıyordu. Tepsinin içinde bir tane fener de vardı. Kazandan dışarıya çok buhar çıkıyordu. İşkembeci bıçak ile şirdanı, işkembeyi ve akciğeri parçalayıp tencerenin içine koyuyordu. En sonunda, üzerine koyulaşmış kirli suyu döküyordu. İşkembeyi odaya götürdüklerinde, korsînin⁹ altında ekmek ve sirkeyle yiyorlardı.

Gözü yine, çömelmiş; kendisini çizgili namaz örtüsüne sarmış ve annesine benzeyen o kadına takıldı. Sonra kasabın yanındaki, manav dükkânına dikkatlice baktı. Hormâlû ve muşmulalara baktı; fakat korkarak, başını hemen sınıfa çevirdi. Öğretmen ders anlatıyordu. O zaman rükû ve secdeyi yapıyorlardı. Ayağa kalkıp dördüncü rekati, üçüncü rekate gibi kılıyorlardı. Aniden yüreği hop etti. Yarın öğrencilerin önüne çıkıp, bir namazı baştan sona kadar kılması gerektiğini hatırladı. O, hiçbir zaman namaz kılmamıştı. Annesi de namaz kılmıyordu. Bir gün, annesinin ev sahibinin karısına şöyle dediğini duymuştu: *"Eğer namaz kılmadığımı görürsen sebebi; köpekten daha kirli olmamdır. Sabahtan akşama kadar elim, insanların idrarında ve dışkısında olduğu içindir. Ama inancım herkesten daha temizdir."* Sonra, rükû ve secdeyle ilgili düşündü. Uzunlukları aynı olan iki şekil ve iki parça bulut gibiydiler; belirli bir şekilleri yoktu. Önünde dans ediyorlardı. Bunlar rükû ve secdeydi. Yani; başındakinin birini rükû, diğerini ise secde zannetti. Fakat birdenbire, hayalindeki şekiller yok oldu. İnsanın başını mühre koyduğu ve içinde (ع) eyn harfi olan şey; secdedir. Secde eden insan, dizlerinin üzerine ellerini koyup eğilir. (Asgar, secde (سجود) ile rükûyu (ركوع) karıştırdı.) O an, yine aklına Meş Resûl geldi. Kendinden utandı ve kulakları kızardı.

Birbirlerine yapışmış bir çift sinek, masanın üstüne düştü. Bir süre, güreş salonunun içindeki iki güreşçi gibi birbirlerinin etrafında döndüler. Sonra, sineklerden biri ayrıldı ve uçtu. Bir süre durup bekleyen o sinek, bacaklarını ve kanatlarını düzenledi. Sonra, elleriyle antenlerini dikti. Uzun ve şekilsiz bedeniyle, masanın üstünde dans ediyordu. Sineğin yaptığı her şeyi Asgar da yapıyordu. Asgar, yavaşça elini masanın üzerine koydu; fakat gözleri öğretmendeydi. Sonra, yavaşça elini öne doğru götürdü ve hızlı bir şekilde o sineği yakaladı. Bir süre elini yumruk yapıp bekledikten sonra, sineği masanın üstünde tuttu; fakat parmaklarını sıkıp sineği öldürmek istiyordu. O sineğin, avucunun neresinde gizlendiğini bilmek istiyordu. Parmaklarını sımsıkı birbirine kenetledi. O an, elini masanın üstünden kaldırdı ve elbisesinin ucuna koydu. Tekrar parmaklarını sıktı; sonra, yavaşça parmaklarını gevşetti ve yavaş yavaş parmaklarını birbirinden ayırdı. Aniden, sinek avucunun içinden uçup havalandı.

Parmakları ağrımişti. Birkaç defa ellerini açıp kapattı. Yine, sokağa baktı. Ama kendisini çizgili namaz örtüsüne sarmış; kasap dükkânının önünde çömelmiş olan o kadın gitmişti. Büyük bağda, komşunun kurumuş çamaşırlarını ipten toplayan bir eşi vardı. Evin bacalarından duman çıkıyordu. Aşçılar gibi giyinip; pamuklu bir önlüğü önüne takmış bir adam, evden havuza doğru geldi. Bir elinde büyük bir bıçak; diğer elinde de, ayaklarından tutup sarkıtığı iki tavuk vardı. Havuzun yanına vardığında, bıçağı ayak yıkama yerine koydu. Tavukları başlarından tutup, zorla suyun altına soktu. Tavuklar korkuyla ve aceleyle başlarını suyun içinden çıkartıp; o tarafa, bu tarafa salladılar. O an, tavukları bahçenin kenarına getirdi ve yanında getirdiği bıçağı yere attı. Sonra her iki tavuğun ayaklarını, ayakkabısının içinde kararmış ayaklarının altına koydu. Bıçağı yerden aldı ve tavuklardan birinin boğazını kesti; fakat birkaç defa kestiği için bıçak artık kesmiyordu. O an, bıçağı yere bıraktı ve kafasını kesmek istediği o tavuğun boynunun altındaki tüyleri eliyle yoldu. Sonra, bıçağı aldı ve tavuğun boynunu baştanbaşa kesip kafasını fırlattı. Boyunları bir tarafa, bedenleri bir tarafa attı. İkinci tavuğu da, birinci tavuk gibi öldürdü.

Asgar, o an ölen tavukların titremelerini canlı canlı izlerken, sınıfın tekrar sessiz olduğunu farketti. Kalbi hop etti ve küt küt atmaya başladı. Kafasını, çabucak sınıfa doğru çevirdi. Fakat öğretmen ona bakmıyordu; yüzü diğer tarafa dönüktü. Öğretmen mendilini elinde tutmuştu. Mendili kırıksık ve kirliydi. Mendilin ortasını açtı, içine iyice sümkürdü. Şaşırarak mendilindeki sümüğüne baktı. Sonra, tekrar ders anlatmaya başladı. Bu defa burnundan çıkan, mendilin içindeki o sümüğe aynı şekilde gözünü dikmişti. Mendilde bir şey arıyordu; gözlerini çevirerek şöyle dedi:

“Son olan bu iki rekata, ikinci secdeden sonra otururlar ve teşehhüd getirirler. Ondan sonra selam verip namazı bitirirler. Selam şöyledir: “Esselâmu aleyküm ve rahmetullâh veberekatühü.” (Allah’ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.)

¹ Kıraat: Sözlükte okumak anlamına gelen kıraat, dinî bir kavram olarak Kur’ân okumak, özellikle namazda Kur’ân’dan bir miktar okumak demektir.

² Havaya fil atmak (Fîl hevâ kerden): Zor ve güç işten kinayedir; genellikle küçük bir işi, büyük ve imkânsız zanneden kişiye serzenişte bulunmak için kullanılır.

³ Kal’ebegîrî: Kalecilik, kaleyi tutma oyunu.

⁴ Lîs pes lîs bâzî: Bozuk para ya da başka bir eşya ile oynanan bir oyun türüdür. Oyuncular belirli bir çizginin arkasında durarak, bozuk parayı veya başka bir eşyayı öne doğru atarlar. Elindeki eşyayı en yakına atan kişi, oyunun galibi olur.

⁵ Kâbbâzî: (Aşık oyunu) Koyunların ayak ile bacak kemikleri arasında yer alan, bilek eklemindeki kemikle oynanan bir oyundur. Bu oyun, İran’da daha çok Büyük Şâh Abbas döneminde yaygındı.

⁶ ŞâhAbdol'azîm: İran'ın Rey şehrinde, Şîî din büyüklerinin türbelerinin bulunduğu ziyaret alanıdır. Abdulazim Hasani diye ünlü olan ve kendisine Seyyid'ul Kerim ve Şah Abdulazim diye hitap edilen, İmam Hasan'ın soyundan gelen Abdulazim Hasani, seyyitlerin ünlülerinden ve bilginlerdendir. Türbesi Rey şehrinde.

⁷ Sirâc'ol-molk Bağ: İmâret-i Mesûdiyye adı ile de bilinen, Kaçarlar dönemine ait bir yapıdır. Bağ-ı İmâret-i Mesûdiyye, Mes'ûd Mîrzâ Hâkim'in emriyle yapılmıştır. Bu yapının mimarı Üstad Şe'bân ve bekçisi Mîrzâ Rızâ Kolihânî, bu imareti Sirâc'ul-mulk diye adlandırmışlar. Bu yapı, 1998 (1377 hş.) yılında İran'ın millî eserlerinden birisi olarak tescillenmiştir. Tahran'da Behâristân Meydanında bulunmaktadır.

⁸ Hormâlû: Cennet meyvesi.

⁹ Korsî: Kışın altında mangal yakılıp; közü ısınmada kullanılan bir sistemdir. İnsanların üzerine büyük bir örtü serip; etrafında oturduğu ve ayaklarını yorganın altına doğru sokarak, ısındıkları dört bacaklı bir tahtadır.